

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus IV. Respondetur ad contraria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

latenus teneret, & salvâ conscientia subditus non pareret.

1984. Ratio horum est, quia nulla lex obligat ultra intentionem legislatoris; ergo, quando lex procedens ex generali præsumptione decernit, aliquem actum esse *habendum*, vel *consendum* in, vel sine talibus circumstantiis validum, vel invalidum, tali legi non est locus, ubi conitat de veritate, quòd talis non sit, qualis *habendus*, vel *consensus* decernitur; probatur conseq. quia sic lex obligaret ultra intentionem Legislatoris; tali enim casu præsumptio, ex qua procedit, non movet Legislatorem, ad statuendum absolute, quòd actus in, vel sine talibus circumstantiis factus *talis sit*, sed solum, quòd talis *consenseri*, & *haberi debeat*, donec *constet contrarium*; ergo non intendit, ut tali casu, quo conitat de veritate, talis habeatur, quòd fieri non posset sine fictione; ergo si diceretur, etiam tali casu adhuc esse locum legi, hæc porrigeretur ultra intentionem legislatoris. Unde plurimæ leges, etiam ex generali præsumptione irritant actum sine præscriptis solemnitatibus gestum, directe respiciunt Judicem fori externi, ac eum præcipiendo instruunt de sententiando in foro externo, ubi raro veritas constat, & solum præsumptionibus agitur, ut nimirum, nisi contrarium constet, pronuntiet secundum legem in tali præsumptione fundatam. Cum autem in foro animæ longè facilius veritas habeatur; in eo foro legi locus non erit, consequenter nec actus *naturaliter* irritus; esto aliud sit, *civiliter*.

1985. Dices: ergo si legatario scripto in testamento, sine solemnitate juris condito, certo constaret, usque ad mortem Testatoris, indubitato fuisse hanc ejus voluntatem, ut iste habeat hoc legatum in eo testamento pro se constitutum, licet in conscientia retineret, etiam si in foro externo pronuntiaretur irritum ejusmodi testamentum. R. concedendo, quòd licet retineret, quousque per sententiam Judicis co-

Tom. II.

geretur illud reddere hæredi ab intestato; nam justæ Judicis sententiæ, etiam in foro animæ parendum est; at sententia, qua Judex illum cogeret ad reddendum hæredi ab intestato, justa esset; foret etiam conformis legi propter commune bonum, & ad vitandas fraudes justè statuenti, ut Judex hæreditatem adjudicet hæredi ab intestato, quando non extat testamentum; vel, si extat, jure nullum est, donec ipsi contrarium constet de Testatoris voluntate nullo fraudis intervenitu in Scriptis expressâ; at in dato Judici hoc non constaret, ut ponit casus; ergo.

1986. Magnum igitur discrimen est etiam inter ipsas leges ex communi, seu generali præsumptione conditas; quibus decernitur aliquem actum esse *habendum*, seu *consendum* validum, vel non validum; & inter illas, quibus decernitur aliquem actum *esse*, vel *non esse* validum. Secundò inter has ipsas etiam postremas, quibus decernitur aliquem actum *esse*, vel *non esse* validum, decreto seu lege directe respiciente *actum*, de quo agit juris dispositio; vel directe respiciente *Judicem*, quid in casu motæ controversiæ super tali actu pronuntiet? nam etiam in hoc casu dispositio legis decernens, actum esse, vel non esse validum, perinde se habet, ac si diceret, actum tunc *habendum*, vel *consendum* talem, qualis præsumitur, *dum constet contrarium*; secus est, si lex directe respicit actum, super quo cadit, & absolute decernit, *esse*, vel *non esse* validum.

ARTICULUS IV.

Respondetur ad contraria.

1987. Dices i. communis doctrina tener, quòd, si lex procedens ex probabili, seu communi periculo, actum aliquem irritum statuât, legi sit locus non tantum in foro fori, seu externo; sed etiam in foro poli, seu interno, & animæ; cuius ratio est ex recepto principio, quòd dispositio etiam juris positivi etiam lo-

Tit. 2

cunt

cum habeat in foro poli, nisi fundetur in præsumptione, de cuius falsitate constet in foro poli: at ex conclusionibus hætenus traditis apparet, contrarium dici; probatur: nam etsi jura antiqua ex præsumptione generali consensus maritalis de præsentis communiter intervenientis, statuerint sponsalia de futuro transivisse in matrimonium, secutâ, inter sponsos de futuro, carnali copulâ; & veritas præsumptionis non cesset, esto in casu particulari contingat, copulam illam inter sponsos de futuro esse exercitam non animo maritali, sed fornicario: nos nihilominus n. 1983. dicimus, si in hoc casu certò constaret sponso, se revera nullo prorsus animo, vel intentione maritali, seu consensu de præsentis, sed merè fornicariè copulam cum sua sponsa habuisse, legi non esse locum, & si sub hoc cum alia contraheret in facie Ecclesiæ per verba de præsentis, hoc subsecutum matrimonium in foro conscientiæ fore validum, æsto Judex in foro externo contrarium pronuntiaret; & sic in pluribus locis supr.

R. me admittere communem doctrinam, quòd dispositioni legis, ex præsumptione probabilis, seu communis periculi, aliquid statuentis etiam in foro poli sit locus, quamdiu stat veritas præsumptionis, hoc vel illud communiter contingentis; non tamen aliter, quàm lex disponat. Hinc datâ major: N. min. ad prob. Resp. quòd canones disponentes sponsalia de futuro transivisse in matrimonium secutâ inter sponsos de futuro carnali copulâ, stante veritate, quòd communiter interveniat consensus, seu affectus maritalis, quando sponsi de futuro exercent copulam, etiam si contrarium contingat in casu particulari, habeant locum juxta eorum canonum dispositionem, nimirum, tali casu dicta sponsalia in dubio *habenda*, seu *consenda* esse tanquam matrimonium, nec aliter à *Judice* pronuntiandum; dum *contrarium constet*; sed ex hoc, quòd dicamus *non esse matrimonium* in foro conscientiæ, si in eo constet, non intervenisse affectum maritalem in copula habita à sponsis

de futuro, nihil dicitur *contra illam dispositionem*; primò, quia diversa sunt, in tali casu: quia communiter intervenit affectus maritalis, sponsalia *habenda sunt pro matrimonio*, dum contrarium constet; & in tali casu, licet in re non intervenierit affectus maritalis, ea sponsalia *sunt matrimonium*; & primum stat etiam admissò secundo; quia verissimum esse potest, in talibus circumstantiis, *communiter hoc fieri, & in dubio merito censeri* etiam nunc factum, quamdiu contrarium non constat; esto etiam verum sit, *non esse factum hic & nunc*, quod alias communiter fit, si nimirum hoc constat: at, si stet hoc secundum, revera non est in conscientia, & coram Deo matrimonium, licet alii, quibus non constat, non intervenisse affectum maritalem, imò & Judex, debeat censere transivisse in matrimonium; quo salva stat tota dispositio juris in dictis canonibus.

Instabis: si sponsus de futuro, post copulam cum sponsa, securus est in foro conscientiæ de non matrimonio cum illa, quando illi certò constat, ipsam non esse à se cognitam affectu maritali, non obstante lege, quæ generaliter præsumit, tali casu intervenire affectum maritalem; etiam rapta in foro conscientiæ secuta erit de matrimonio cum Raptore contracto, dum adhuc est in potestate Raptoris, quando illi certò constat, se non contraxisse ex ullo metu, vel vi, sed prorsus libenter, ac omnino sponte, non obstante lege, quæ generaliter præsumit, tali casu intervenire defectum consensus liberi, prout exigitur ad libertatem matrimonii. Resp. N. conseq. 1. quia etsi utrobique sit præsumptio communiter contingentis rem sic fieri, vel non fieri, prout præsumitur, nimirum ibi communiter intervenire *affectum maritalem*; hic autem *defectum libertatis*, prout requiritur: aliter tamen lex disponit ibi; aliter, hic: ibi disponit *habendum esse pro matrimonio*; non autem, *esse matrimonium*; hic autem simpliciter disponit *non esse matrimonium*: stat autem, *haberi pro matrimonio, & non esse matrimonium*.

monium; non autem, non esse matrimonium, & esse matrimonium.

1989. Secundo, ibi legis dispositio rectè dirigitur ad Judicem, statuendo, ut pronuntiet secundum præsumptionem; hic autem rectatendit ad actum, vel contractum matrimonii, annullando illum, non præcisè intuitu præsumptionis de defectu libertatis, sed etiam in pœnam raptus decernendo nullitatem actus, reddendo inhabilem ad aliter contrahendum, & contractum reddendo non legitimum seclusâ circumstantiâ [quod sit extra potestatem Raptoris] in initio à Rapto & Rapta, qualiter id contingit, si contractus matrimonii celebretur sine Parocho, & Testibus in loco, ubi viget illud Tridentini decretum; unde sumitur tertium discrimen, quod argumentum fiat à jure merè dispositivo quoad munus Judicis, pronuntiandum in tali casu, ad jus dispositivum pœnaliter; 4. à jure disponente solum sub conditione, ut sponsalia in eo casu habeantur, si non constet contrarium, ad jus disponens absolutè, nullum esse contractum in tali circumstantia.

1990. Accedit, quòd lex etiam canonica statuendo; contractum sine tali circumstantia celebratum, non esse contractum legitimum, eo ipso etiam statuere possit, matrimonium sine tali circumstantia celebratum, non esse verum matrimonium etiam in ratione Sacramenti, etiam si talis contractus cæteroquin habeat omnia, quibus positus ejusmodi contractus alioquin jure naturæ teneret: non autem possit facere, ut sit legitimus contractus, consequenter verum matrimonii Sacramentum, si deficit consensus, sine quo nec jure naturæ subsisteret talis contractus: antecedentis prima pars aperte constat ex decreto Tridentini, simpliciter clandestina matrimonia irritantis, si celebrata sint, sine præsentia Parochi, & Testium in loco, ubi hoc decretum Tridentini viget; altera pars aliunde certa est. Non igitur rectè sumitur argumentum ab uno ad alterum, prout intendit instantia facta in n. 1988. quia si affectus

maritalis non intervenit in casu copulæ post sponsalia de futuro à sponsis habitæ, nullum est matrimonium, quantumcunque præsumatur generaliter, & communiter intervenire; quia talis præsumptio non potest rationabiliter inducere Legislatorem ad condendam legem, vi cujus habeatur pro consentiente, qui non consensit, nisi procedat fingendo, non autem merè præsumendo: e contra præsumptio, quòd, ubi rapta manet sub potestate Raptoris, communiter interveniat defectus legitimi consensus ad matrimonium necessarii, potest rationabiliter inducere Legislatorem ad condendam legem, vi cujus contractus aliquis non sit legitimus, non observatâ circumstantiâ præscriptâ, consequenter nec sit matrimonium; ergo.

Dices. 2. ergo nec is, in quem ex justa causa, sed sine juris solemnitate res Ecclesiastica indebitè alienata est, in conscientia tenebitur ad eam Ecclesiæ restituendam, etiam ante Judicis sententiam, si certo sciat, in eo contractu nullam fraudem, nullam Ecclesiæ læsionem intervenisse, licet lex canonica talem alienationem, ex præsumptione generali fraudis, & læsionis decernat esse irritam, & nullam; cum contrarium statuerimus supra docentes, ei legi esse locum in utroque foro, esto in casu particulari constet veritas, quòd nulla fraus, vel læsio intercesserit; quia manet adhuc verum, quòd communiter interveniat: sed hoc dici non potest; ergo: subsumpta probatur: Legatarius in testamento, sine solemnitatibus condito scriptus, in conscientia tenetur ad legatum Hæredi ab intestato restituendum etiam ante Judicis sententiam, etiam si certo sciat in eo testamento nullam fraudem intervenisse, sed fuisse constantem defuncti Testatoris voluntatem, ut ipse habeat, licet lex talem ultimæ voluntatis dispositionem, ex præsumptione generali fraudis decernat esse irritam, ac nullam, ergo etiam ille alienatarius; cum utrobique per omnia par sit ratio, & legis dispositio.

T t t 3

Resp.

Resp. C. illatum, propter dictatit. 13. subsumptam autem nego: ad hujus prob. C. ant. N. conseq. & appositam ibidem rationem. Verum est, quod utrobique propter commune periculum fraudis, vel læsionis, & Sacri canones alienationem rerum Ecclesiasticarum; & leges testamentum, sine solennitatibus conditum irritent; verum etiam est, quod in utroque pro casu particulari contingere possit, quod nec in alienatione, nec in testamento intervenit fraus, vel læsio; adeoque adhuc vera maneat præsumptio generalis, dicens *communiter intervenire fraudem, vel læsionem*: si tamen canones, & leges, non eodem modo disponunt de illis actibus [puta, si canones absolute irritent etiam *naturaliter*, leges autem solum *civiliter*] certum videtur, non recte fieri argumentum ab alienatione ad testamentum; & vicissim. Quod autem non eodem modo disposuerint in hoc casu, suadetur. i. ex fine, quem directe respicit potestas *Ecclesiastica, & laica*; illa enim directe respicit *Religionem*, seu divinum cultum, & *salutem animarum*; ista verò, solum temporalem Reipublicæ felicitatem; & utraque in condendis legibus attendit, ut plus obligare nolit, quam exigat finis, quem directe quærit: at felicitati temporali satisficit, irritatione testamenti solum pro externo foro ante Judicis sententiam, sic, ut is, qui ex tali testamento *civiliter* irritum aliquid habet, per sententiam Judicis cogi possit ad illud restituendum hæredi ab intestato, cum ipse non sit *directè* attendere forum poli, seu animæ: secus autem est de fine, quem *directè* quærit potestas Sacra; hæc enim *directè* attendit forum animæ, & divinum cultum, cui maxime nocent fraudes, ac læsiones in bonis temporalibus, Deo dicatis ad conservationem, & propagationem divini cultus; ergo. Aliud ergo est velle cavere fraudes, & iniquas læsiones, in quantum nocent temporali hominum felicitati; aliud, in quantum lædunt animam, & Dei cultum; ad illud obtinendum, sufficit *irritatio civilis*, ut expo-

suimus; ad istud autem requiritur *etiam naturalis* ex ratione jam facta; his positis:

Resp. quando dicitur, quod lex fan-
data in præsumptione communis peri-
culi habeat locum etiam in foro consci-
entia, nec cesset, esto in casu particu-
lari non contingat, ex cuius præsum-
pto communi periculo lex procedit, ve-
rum esse universaliter *juxta intentionem legis*; non autem secus; quoniam
autem leges irritantes aliquem actum
propter commune periculum fraudis
directè solum irritant actus *civiliter*, ut
exposuimus; canones autem, *natura-
liter*; & illa, & ista stabit, etiam si con-
trarium contingat in casu particulari;
unde etiam Legatarius ex testamento
civiliter irritum in conscientia tenebitur
restituere legatum hæredi ab intestato
post sententiam Judicis (nam ad hoc
solum porrigitur *civilis irritatio* per leges)
(etiam si certo sciat, nullam in tes-
tamento fraudem intervenisse, ac de-
functum usque ad mortem perseverasse
in hac voluntate, ut ipse Legatarius
sit, bono communi, seu temporali felici-
tate sic exigente: secus est in aliena-
tario, in quem res Ecclesiastica imme-
diatè translata est; quia canones in e-
jusmodi alienationis irritatione direc-
tè respiciunt conscientiam, nempe
æternam salutem animarum, & Reli-
gionem; quo meritò inferitur, ejus-
modi alienationes etiam *naturaliter*,
& in conscientia, irritari absolute, cui
magno argumento est, quod repeten-
tibus bona indebitè alienata, negent
opponi posse ullam exceptionem etiam
in foro externo, ut notavimus su-
pra.

Ad consecratoria, de quibus n. 1966. R.
ad. i. concedendo, quod injultè conde-
mnatus non teneatur in foro animæ
parere illi sententiæ, si certus sit de in-
justitia, etiam si lex præsumat commu-
niter pro justitia Judicis; id verò, quod
addit ibid., Pirhing, nempe [*nisi præcep-
to Judicis compellatur*] videtur limi-
tandum, ut non procedat, si obediendo

do Judicis præcepto, peccandum foret. Nam mulier v. g. quæ certa est, se nunquam consensisse in Titium, esto in foro externo per sententiam Judicis condemnaretur, ac etiam per censure compelleretur ad cohabitandum Titio tanquam vero, ac legitimo marito suo, nullo Judicis præcepto in conscientia teneretur conjugii usu cohabitare Titio, utpote certa de nullitate matrimonii; quo casu usus conjugii merè putativi, & hoc certo scienti, indubiè peccatū foret.

1994. Ad 2. in eod. n. 1966. concedo *putativum* illum debitorem, contra quem stat præsumptio juris de jure, acceptæ, ac à mutuante ipsi numeratæ pecuniæ, in foro animæ non teneri ad solutionem ante Judicis sententiam; post hanc autem solum (si non possit contraria probatione elidere illam præsumptionem) etiam in conscientia debere acquiescere præcepto Judicis, solutione materiali; quin tamen obligetur eam facere animo transferendi dominium in alterum; nam iste animus non cadit sub præceptum, saltem directè.

1995. Ad 3. in n. 1967. videri negandum illud confectarium, ubi servari debet electionis forma in electionibus præscripta. Nam esto in tali casu particulari fraus non intervenierit, per hoc non constat de falsitate præsumptionis, quòd in electionibus sine forma præscripta celebratis, *communiter fraus interveniat*; quo sacri canones actum irritant absolute, ac naturaliter, ut diximus lib. 3. de Elect.

Ad 4. ibid. Resp. verum esse, hæredem ante Judicis sententiam non teneri ad aliquid ultra vires hæreditatis; secus tamen post; lex enim justa est, & ex fallentia in casu particulari non cessat etiam in conscientia, quòd ad vim obligandi ex mente Legislatoris, ut ostendimus in casu de Legatario scripto in testamento civiliter nullo.

1996. Ad 5. ibid. Resp. aliud non sequi ex ea constitutione, quam professionem tali casu *consensendam* esse validam; hinc merito, ubi taliter professio constat, quòd tacendo voluerit ratificare professionem, prius nulliter emissam; nec enim

ea Concilii constitutio dicit, *esse validam, sed censendam* esse validam, nimirum donec constet contrarium, ut in simili dixi supra. Ad 6. Resp. quòd ibi affertur de casu alienationis, rectius negari, ex dictis; alterum autem de illo, in quem Minor sine Tutoris auctoritate bona alienavit, concedi, ex eadem ratione, qua diximus supra, de Legatario ex testamento civiliter nullo. Ad 7. autem constat jam ex dict.

ARTICULUS V.

De reliquis ad hunc titulum pertinentibus.

Cum sæpius per decursum dictum sit, quasdam dari præsumptiones [quas *juris & de jure* vocant] contra quas non admittatur probatio; & tamen magna sit inæqualitas inter ipsas præsumptiones, quæstio. 1. esse potest, an omnino nulla contra illas admittatur probatio? 2. quæ ex alterutra potior habenda sit in concursu præsumptionum contrariarum? Ad 1. Resp. verum esse, quòd contra dictas præsumptiones non admittatur probatio, sed solum *loquendo, regulariter*; fallit enim in propria confessione judiciali; hæc enim dicitur probatio probata; & adversarium liberat ab onere probandi; ac est spontanea renuntiatio præsumptionis, quam pro se habet renuntians; Nec obstat, quòd propria confessio sponsum de furore, se animo fornicario habuisse copulam, non elidat præsumptionem juris, & de jure pro affectu maritali; quia etiam in suum præjudicium confitendo *affectum maritalem*, non possunt facere, quòd talis fuerit, atque adeo sit, quòd præsumitur; in aliis autem bonis cedere possunt, & sibi præjudicare.

Ad 2. Resp. 1. præsumptionem, quæ stat pro valore actus, cæteris paribus prævalere præsumptioni contra valorem, saltem in favorabilibus; & eam, quæ fundatur in his, quæ sunt de substantia actus præferri cæteris paribus illi, quæ fundatur in defectu solennitatum; ratio primi est ex L. quoties 12. ff. de rebus dubiis, ibi: *quoties in actionibus, aut exceptionibus ambigua oratio est, commodissimum est, id accipi, quo*